

Îngerii
lui

inescu

UNDEVA ÎN SUD, LA
O SUȚĂ DE METRI DE
DUNĂRE, CINEVA A SCRIS
PE O TABLĂ DE LEMN:
„ÎNGER PARC”. SĂTENII DIN
DEAL SPUN CĂ ACOLO
ÎNCEPE MOȘIA POETULUI
ĂLA NEBUN DE LA
BUCUREȘTI, CARE A FĂCUT
REVOLUȚIA. CICA CEVA
NU E ÎN REGULĂ NICI CU
EL, NICI CU MUSAFIRII LUI
ȘI NICI CU OSPETELE PE
CARE LE DĂ.

De Vlad Mixich

Satul Cetate e aproape în pustiu, la marginea ținutului în care oltenii își cresc prazul; mai ușor îi găsești pe hartă pe bulgarii din Coșava, localitatea care a dat numele vântului care bate prin zonă. Dacă numele bulgăresc a fost împrumutat sau luat cu japca, numai Dumnezeu știe. Că veni vorba de Dumnezeu: se zice că El Însuși a apărut în inspecție, acum vreo 60 de ani, prin locurile astea unde Dunărea ia o curbă bruscă în plină câmpie. A coborât dintr-un nor, în fața unui ciobănaș puțin bălbăit, puțin mut, și i-a spus la ureche niscaiva secrete. De fericire, ciobănașul a început să vorbească și mai apoi să vindece ologii, babele surde din naștere și vacile cu lingoare.

Pe unde se bălegau pe vremuri vacile vindicate de Petrache Lupu, ciobanul sfânt de la Maglav, trece astăzi șoseaua județeană 56A, care vine de la Craiova și se întinde înspre Cetate. Trece la doar câteva sute de metri de locul unde s-a petrecut minunea, dar îl ignoră și merge mai departe printre stâlpii de telegraf ornați cu stegulețe tricolore și europene. Căci astăzi, în ținutul Coșavei, s-a dus vestea unei noi minunății: îngerii lui Dinescu s-au coborât lângă Cetate.

DACĂ AI AJUNS la o troiță galbenă, „la monument” – care în orice sat românesc comemorează trecerea războiului – atunci înseamnă că ești în centru. Troița este străjuită de două tunuri negre. „Tunurile le-a pus acilea Dinescu, mamă”, vine explicația unei babe neîntrebate. Iau urma babei-tezaur de informații, care țopăie încinsă la tălpile goale de asfaltul fierbinte. Mă opresc din drum cele șase sticle de bere Noroc alinate sub privirile paterne ale lui nea Jean, nea Guiu și nea Sile. Toți trei au ochii albaștri și bronzul de pe față mușcat de vreme. Nea Sile „s-a lăsat de barjă” și are barbă albă marinărească și tatuaj. Îmi desenează în praf un fel de hartă a satului, ca să-mi explice cum pot să ajung la „conacul lui Dinescu”. Îl știe pe Mircea Dinescu, și nu de la

televizor, ci de pe uliță, că doar sunt consăteni. „Matale trebuie înainte de toate să înțelegi un lucru: cine linge bordurile din Cetate, cine înfige țărșul la Cetate și cine bea apa din Cetate nu mai pleacă neam d-aci!” Se pare că Dinescu le-a făcut pe toate trei și, deși e un băiat de nota 10, e cam periculos. Ar lucra toți trei bărbații la el pe moșie, dar se tem că dacă îl supără cine știe ce le face: „Păi n-ai văzut matale cum îl bagă în pizda mă-sii până și pe Iliescu la televizor? Da’ cu mine dacă nu-i convine ceva, cine știe ce-o fi în stare să-mi facă”.

Nea Guiu, de sub basca lui cu un tăiețel comunist în vârf, mă compătimește că nu am fost ieri pe aici, când Dinescu a tăiat într-o singură seară o vacă, un bou și un taur. Deși rotisoarele uriașe de la conacul din vale nu se văd din sat, fiecare om știe exact cum arată. „Sunt uite așa de mari, cam cât o combină nemțască, și când se pun așa pe învârtit și uruit începe să se încrețească de poftă barba lui ăla mare și gras de la televizor care vine tot timpul p-aci.” Satul Cetate e poate singurul din România în care fiecare țaran știe cum arată și cu ce se ocupă Andrei Pleșu, un obișnuit musafir al locurilor. Iar oltenii de aici sunt mândri nevoie mare că la ei pe uliță s-a deșertat tot televizorul.

Deși e cald, nea Jean, cel mai bătrân și totodată cel mai tăcut membru al adunării, ține pe el o flanelă de culoarea și asprimea pietrei din drum. Își scarpină meditativ țepii din barbă și, printre dinții tratați cu tutun, îmi șoptește găjăit: „Nu e bine că s-a dus vestea comunei. Nu e bine ce face Dinescu, că acum a să vină toți aci și cu asta și prețurile au să crească”. Cutia Pandorei se deschide odată cu șoapta amenințătoare de gânsac bătrân, care te umple de teamă – deși știi că nu te poate răni. Până la urmă, cei trei sunt aici de la coacerea lumii și lingeau bordurile din Cetate încă din vremurile în care Dinescu nu era decât un biet poet dizident cu domiciliu forțat și interviuri în *Libération*.

În 1988, versurile lui Dinescu, născut în 1950, la Slobozia, într-o familie de muncitori, fuseseră interzise de comuniști, iar reacția poetului a fost să dea un interviu în presa franceză din care Ceaușescu ieșea mai șifonat decât flanela lui nea Jean. Deși Dinescu avea dosar curat și studii de jurnalism, familia lui a fost pusă sub severă supraveghere, el însuși fiind arestat la domiciliu. Peste doar un an, Dinescu avea să devină poetul revoluției, apoi președintele Uniunii Scriitorilor din România (unde cu 20 de ani în urmă fusese portar), apoi pe rând directorul Academiei Cațavencu, om de afaceri, membru în Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fondator al cotidianului *Gândul* și, în sfârșit, inventatorul conceptului de „port cultural”; cel de la Cetate este primul din Europa și motivul sosirii mele pe malul Dunării.

HARTA DESENATĂ de nea Sile în praful drumului mă poartă pe o uliță neasfaltată. Indicatorul rutier pe care scrie cu vopsea veche „Portul Cetate” e greu de observat, fiind umbrat de o casă părăsită, cu lemnărie vișinie și balcon cu grifon. Ceva mai la vale, după casa cu numărul 1768 de pe uliță fără nume, satul Cetate se termină și începe lunca Dunării. Un șir uriaș de salcâmi severi, sub care s-a aprins un mac stingher, mărginește drumul. Printre

musculițele de câmpie care îmi învăluie capul nu se vede decât moșul care e azi de rând la vaci; are pe cap o pungă cu rol de pălărie de soare. În rest, tipenie de om. După două curbe și un iaz păzit de opt căței mici și flocoși, răsare o bucată de lemn pe care cineva a scris cu o caligrafie îndoielnică: „Înger Parc”. În spatele ei, printre frunzele de plop, se zărește o casă albă, cu etaj și acoperiș din țigla. Conacul lui Dinescu.

Casa are o mansardă cu trei ferestre pătrate cocoțate pe acoperiș și, de o parte și de alta, două balcoane brâncovenești elegant conturate. La doar 50 de metri de ușa înaltă, din lemn de un maroniu cald, curge Dunărea; și pe ea, un ponton vechi, garnisit cu cauciucuri și înobilat: „Port Cultural Cetate”. Din pragul casei îmi zâmbește Sergiu Vasilov, un bărbat de 34 de ani cu părul lăsat puțin să crească și cu un ușor accent de venetic. E îmbrăcat într-un tricou de duzină și are în picioare o pereche de șlapi.

„Doamna și domnul Dinescu vor întârzia puțin, au făcut pană pe lângă Slatina... dar până sosesc ei, putem vedea împreună împrejurimile.” Sergiu își alege cuvintele cu atenția unui filatelist care își inspectează clasoarele. Fața lui pătrată inspiră încredere, iar când află că a trăit mai bine de cinci ani în Japonia studiind literatura niponă, parcă începe să și semene cu un japonez. A plecat de la 19 ani din România și spune „turmă de cai” în loc de „herghelie”. A aflat despre îngerii de la Cetate din emisiunea *Tânase și Dinescu* și, reîntors pentru a-și înnoi pașaportul, s-a hotărât să viziteze locul. Și-a condus mașina cu gardă joasă pe drumul de țară și l-a găsit pe Dinescu admirând apusul de pe Dunăre. „Mi-ar plăcea să stau aici”, i-a spus Sergiu. „Păi hai”, i-a răspuns Dinescu. „Numai să-mi răspunzi la o întrebare: ești un tip optimist? Că mă tem să nu fii cumva unul din ăia, așa, mai bacovieni.” Sergiu nu doar că e optimist, dar este și un excelent specialist în marketing. Firma pentru care lucrează are birou virtual, ceea ce îi permite să trăiască oriunde există o conexiune la internet. La conac există și, prin urmare, a ales să locuiască aici deocamdată. Astăzi, în jurul mașinii sale sport a crescut iarba până peste roți.

Pornim printre sălcii și prin iarba nebunesc de înaltă către fosta vatră a satului. Pe la sfârșitul secolului XIX, Cetate era un punct important al comerțului cu grâne pe Dunăre, pentru că, la Viena, croissantul se făcea cu grâu românesc. Moara boierului Barbu Drugă era cea mai modernă din România monarhistă. Apoi au venit comuniștii, locul a decăzut și s-a transformat într-un pichet marginal de grăniceri sictiriți. Vatra veche a satului, numită „La Ulmi”, este astăzi un iaz care se învecinează cu o vie tânără. Locul este împrejmuț discret cu un gard care ferește via de copitele celor trei armăsari negri ce trăiesc în jurul iazului. Nici când erau mânji nu le pusese nimeni șa sau căpăstru; Dinescu și soția lui, Mașa, interzisese așa ceva. Astăzi, armăsarii sunt atât de liberi, încât s-au sălbăticit.

Din mijlocul iazului, de la capătul unui podeț de scânduri, ne fluieră nea Lică pândaru' fluturându-și bucuroși brațele goale. Nea Lică visase să se facă polițist și să iasă la pensie la 45 de ani. Acum are 40 și se gândește că, dacă ar fi fost polițist, tot aici ar fi ajuns după pensionare. Este primul pân-

dar dintr-un șir de 24 pe care Dinescu nu l-a dat afară. Ceilalți furau. Cu cinci ani vechime, e cel mai bătrân în post. În gura lui, cuvintele se revarsă ca valurile Dunării într-o zi cu furtună. Râde mult și cu gura deschisă, îndeajuns ca o rază de soare să se strecoare printre dinții lui lipsă când îmi spune că „La Ulmi” e o oază de fericire. Dă la rămănea Lică, în locul momit cu bucăți mari și cleioase de mămăligă. Uneori pescuiește împreună cu „domnul Dinescu” și nu prea înțelege cum de în două-trei ore șeful lui face o găleată plină. „Dar să nu-i ziceți niciodată baftă când pleacă la pescuit. Niciodată baftă, că se supără rău... Să-i ziceți «căcat în traistă» că atunci se bucură și-i prieste.”

Dinspre malul celălalt al iazului apare un cârd melancolic și caraghios – șapte măgari care își plimbă urechile mari pe lângă apă. Zice-se că sunt preferații lui Dinescu, care le aduce bomboane, turtă dulce, napolitane și se întristează când îi lovește boala. Pentru Lică, măgarii sunt doar niște animale simpatice și bune de muncă, dar Dinescu nu se sfiește să spună chiar și la televizor că „puiul de măgar e cea mai melancolică făptură din câte mi-a fost dat să cunosc; toți ceilalți pui, chiar și ăștia de om, urlă până se înroșesc, dar puiul de măgar privește Luna așa, în tăcere, cu urechile alea mari ale lui de făptură tristă”.

STAU ALĂTURI DE SERGIU, la o masă lunguiață sub teiul din fața casei. Stăpânii locului încă n-au ajuns. Sergiu îmi povestește din auzite despre doi tineri bancheri care au venit de la Viena cu canoale pe Dunăre să vadă „Îngerul Parcul”, trecut pe o hartă turistică germană. Îmi vine greu să iau în serios o poveste cu așa iz de legendă, îmbogățită probabil de imaginația lui Dinescu.

Dar mi-l amintesc pe Răzvan Popovici, tânărul violist pe care l-am cunoscut tot aici. S-a întâmpnat în urmă cu două luni, când m-a întârâtat un afiș lipit pe un perete lângă Ateneu, și care anunța un concert de muzică de cameră, undeva lângă Dunăre. Am ajuns la Cetate în clipa cea mai savuroasă a după-amiezii, după ora șase, când totul e dulce și neterminat. În fața casei erau un tractor foarte vechi – din cele văzute doar în albumele cu fotografii interbelice –, scheletul unei mașini de epocă cu volanul îndreptat spre răsărit și, între ele, o sanie rusească în care Natașa lui Tolstoi s-ar fi simțit ca acasă. Lângă sanie, un tânăr cu păr creț și dezordonat privea, cu spatele la mine, către Dunăre. În mâna lui dreaptă se ȳtea conturul unei viole. Când am ieșit din mașină, prin ferestrele larg deschise de la etaj, s-a prăvălit peste mine o tonă de bucurie muzicală. Mozart! Am privit în jur:

o duzină de câini tolăniți, câteva plase de pescuit, Dunărea pustie și Mozart. Tânărul cu viola a întors către mine o frunte imensă și mi-a zămbit: „ȳți place?”.

ȳmi plăcea și mie, și publicului strâns să asculte concertul instrumentiștilor reuniți pe malul fluviului pentru o săptămână de studiu. Un public răsfirat pe câteva covoare înflorate, un public cu media de vârstă undeva la căderea dinților de lapte. Copiii de țărani, copiii de bucătărese, copiii de țigani și copiii de primari ascultau în sufrageria casei Dinescu acorduri din Schubert și Brahms. Pe scenă, un cvartet de corzi înveșmântat în

Câteva săptămâni mai târziu, mi-a spus că portul de la Cetate l-a marcat. Că, privind Dunărea de lângă sania rusească, își închipuia cum ar fi fost copilăria lui dacă n-ar fi confiscat comuniștii casa de la țară a familiei. Mi-a spus că locul de la Cetate e rupt din rai nu doar pentru că acolo soarele apune frumos, ci pentru că există oameni care știu cum să-l privească. Popovici are un talent care l-a purtat prin lumea întreagă; când un om ca el spune că soarele privit printre îngerii de la Cetate este cel mai frumos din Europa, povestea bancherilor canoiști veniți de la Viena pe Dunăre devine brusc credibilă.

A black and white photograph of a collection of ancient pottery and ceramic vessels. In the foreground, a large, shallow bowl features a prominent geometric pattern of interlocking squares and lines. Behind it, several other vessels are visible, including a tall, slender vase with a narrow neck, a small cup with a handle, and a larger bowl with a wide rim. Some vessels are decorated with simple lines or bands, while others have more complex patterns or perforations. The background is a plain, light-colored surface, and the lighting creates strong shadows, highlighting the textures and forms of the pottery.

Turcescu nu a fost singurul vrăjit. Pe măsură

ce melodii elizabetane curgeau alături de Dunăre, de ploaie și de asfințit, ochii tuturor căpătau încet-încet privirea caracteristică oamenilor pierduți în visare. La un moment dat, potopul de afără a fost despicat de patru țărani vânjoși care cărau prin noroi două rotisoare în care stăteau înfipti ca niște trofee berbecii. Capetele visătorilor s-au întors pe rând și, inevitabil, ochii lor au început să poftască la carnea succulentă. Curând, magazia-sală de concert a fost inundată cu fumul aromat de lemn încins și de piele crocantă. În acea clipă, deși corul continua să cânte, concertul se încheiase deja.

Pe când mă înfruptam alături de mulțime, dintre rândurile de oameni s-a desprins o siluetă mai corpolentă, dar pe care costumul cădea impecabil. Pantofii perfecți ai bărbatului au pornit, prin noroiul proaspăt, spre casa familiei Dinescu. L-am ajuns din urmă abia în sufrageria mare în care trona pianul diabetologului. După ce și-a luat un păhărel cu țuică limpede și sănătoasă, jurnalistul Emil Hurezeanu m-a salutat zâmbitor și, împreună, ne-am așezat pe unul dintre cele patru fotolii de rafie cumpărate de Mașa din târgul Craiovei.

„Aici la Dinescu este o fărâmă din ce ar fi putut să fie și de fapt n-a fost niciodată România, decât în literatură, și acolo foarte rar”, mi-a spus el. „Adică marginea Dunării, iazurile din pădurile de stejari, viile din depărtare, gastronomia asta fabuloasă cu sarmale fierte în vin și cu carne de găscă roșie, cu cea mai bună pastramă de rață, cu popasurile turiștilor culturnici, jumătate snobi, jumătate bogați, care vin de la Viena, de la Regensburg, de unde-or mai veni, să viziteze locuri care le aduc aminte prin miros, prin gastronomie, prin castraveți, ba de Canetti, ba de Dinescu, ba de ce-ar fi putut fi o aventură erotică aici, la gurile Dunării”

Coborând treptele în spirală dau nas în nas cu Dinescu. Cele șase bucătărese din subordinea lui îl ascultă cum își ascultă soldații sergentul. La aragazul mare cu butoane roșii, Dinescu face pase magice, arcuiri artistice de încheietură, descântă, încântă și conduce ca un dirijor care se știe inegalabil. Primele lecții de gătit le-a luat de la bunicul său și, pentru că mama era la serviciu, copilul Dinescu a luat în primire sarcinile de bucătărie. „Pe urmă am citit tot soiul de cărți, am mâncat tot soiul de lucruri, și acum am ajuns să le învăț eu pe bucătăresele mele să gătească. Bucătăria asta e și o terapie, așa...”

La cină avem păstrăv încins însoțit de capere, cartofi fierți după o rețetă secretă și sfeclă roșie dată prin tigaie, ruda mai gustoasă a bananelor prăjite. Vinul lui Dinescu e alb în pahare și se bea mai abitar decât apa. La masă, familia discută lucrurile importante: ciupercăria nou proiectată, piesele de teatru apărute, via tânără și câte o rețetă mai nouă. La această masă și-a dat Dinescu seama că Sergiu nu e bacovian, ci optimist și, tot aici, bunul său prieten Andrei Pleșu s-a reabilitat în fața rectorilor germani contrariați de drumul de cinci ore până la locul unui festin dovedit a fi fabulos.

„Am fost dintotdeauna obsedat să am o căsuță mică, o colibă, o bojdeucă pe malul unei ape”, își amintește Dinescu de întâmplarea care i-a adus aici. „Dar îmi luasem gândul de la chestia asta. Și în '97, pe când eram încă președintele Academiei Cațavencu, i-am lansat lui (Ioan) Groșan o carte, la Craiova. Atunci a venit un doctor la mine și mi-a zis: «Dom'le, sunt directorul spitalului de la Calafat, dar știți, e ziua mea și eu am o casă pe malul Dunării la Maglavit și v-aș invita acolo la un berbec la proțap». Și am zis eu: «Cum se cheamă? Maglavit? E vorba de chestia pe unde a fost Dumnezeu în '38?».

[continuare în pagina 148]

[continuare în pagina 148]